SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 203. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 23, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го ЖОВТНЯ 1990 Ч. 203. РІК XCVII

ОБГОВОРЮЮТЬСЯ МІЖДЕРЖАВНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ

Москва.— Як уже інформовано тут 29-го серпня відбулася зустріч представників Народної Ради парляменту України та парляментського бльоку „Демократична Росія". Учасники зустрічі виробили документ про принципи міждержавних відносин України та РСФСР на основі декларації про державний суверенітет.

В документі сказано, що народні депутати УССР, РСФСР та СССР, „прагнучи зламати існуючий монополістично-партократичний режим і замінити його правдивою плюралістичною парляментарною системою народовладдя і бажаючи побудувати демократичні незалежні держави наших народів, республіку Україну та Російську Федеративну Республіку, встановити та розвивати відносини між ними, як суб'єктами права", прийняли спільну заяву. В ній сказано, що історія обох народів багата на драматичні події, які не сприяли встановленню між ними рівноправних відносин. Тоталітарний устрій та імперська політика завдали величезної шкоди українському і російському народам, призвели до економічної та екологічної кризи, морального й фізичного занепаду.

Народні депутати виступають за те, щоб налагодити, підтримати і розвивати зв'язки між народами України й Росії на справді демократичних засадах. Міждержавні відносини України і Росії повинні ґрунтуватися на таких принципах: безумовне визнання Україною Російської федерації і Російською федерацією України суверенними державами, суб'єктами міжнародного права; суверенна рівність сторін; невтручання до внутрішніх справ один одного і відмова від застосування сили, або економічних та інших метод тиску, несумісних з принципами міжнародного права; непорушність існуючих державних кордонів між Україною та РСФСР і відмова від будь-яких територіяльних претенсій; сприяння у забезпеченні політичних, економічних, етнічних та культурних прав усіх представників націй та народностей Російської федерації, які проживають на території України і України на території Російської федерації; сприяння у наданні гуманітарної допомоги та у вирішенні проблем, які виникають на основі неухильного дотримання прав людини, проголошених Універсальною декларацією прав людини ООН, Гельсінкськими, Віденськими угодами та іншими міжнародно-правовими актами; взаємовигідна співпраця в економічній, екологічній, науково-технічній, культурній, гуманітарній, інформаційній та інших сферах на основі міждержавних договорів; заохочення прямих зв'язків між підприємствами та організаціями; урегулювання спірних проблем у дусі згоди.

Вирішено негайно розпочати переговори між республіками, насамперед у таких питаннях: економічні та фінансові взаємини; збройні сили і військово-промисловий комплекс КҐБ; спільні екологічні програми, зокрема, боротьба з наслідками аварії в Чорнобилі; паливно-енергетичний комплекс, включаючи об'єкти атомної енергетики й промисловости; транспорт і зв'язок; право наступництва республік щодо міжнародних договорів та майна з СССР. Вирішення цих та інших питань, на думку учасників зустрічі, буде великим конструктивним кроком вперед у розвитку міждержавних відносин України та Росії. Таке співробітництво вимагає встановлення дипломатичних і консульських відносин між обома державами.

У заяві є заклик до народних депутатів України й Росії та СССР приєднатися до авторів цього документу й принципи та положення Заяви покласти в основу документів про міжнародні відносини між Україною та Росією.

Як повідомляє газета „Известия" з 7-го жовтня, делеґація РСФСР відвідала Україну для участи в роботі міжпарляментарної комісії, створеної після прийняття декларацій про суверенітет. Комісія стала новим механізмом спілкування між сусідами і центром.

Парляментаристів України очолював заступник голови Верховної Ради В. Гриньов, Росії — заступник голови Верховної Ради РСФСР Б. Ісаєв.

ВИСТАВКА АРХІВУ ЛЕҐІОНУ УСС

Нюарк, Н. Дж. — Відзначаючи 75-ліття відновлення збройних сил України, Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці при співучасти Комітету Співпраці Комбатантських Організацій влаштовують під патронатом церкви св. Івана Хрестителя в суботу і неділю, 3-го і 4-го листопада, виставку архівів леґіону Українських Січових Стрільців, збагачену новими експонатами української військової меморабілії та матеріялів до історії Української Галицької Армії. Виставка триватиме від 9-ої год. ранку до 5-ої год. вечора в залі під церквою св. Івана Хрестителя.

„Візантійський хор" відбув успішне турне по Україні

Джерзі Сити, Н.Дж. — Минулого місяця в Україні гастролював з незвичайним успіхом „Візантійський хор" з Голляндії під орудою двох диригентів — свого засновника д-ра Мирослава Антоновича та Квітки Зорич-Кондрацької. З хором часто виступав соліст-бандурист Володимир Луців. Про успішні виступи „Візантійського хору" та бандуриста В. Луціва у своїх звідомленнях на сторінках газети „За Вільну Україну" обширно звітували кореспонденти Ярема Якуб'як і Надія Деркач.

Також чудові, повні вражінь спогади привезли хористи про те, як щиро та сердечно всі їх вітали, де тільки вони давали концерти, починаючи від пересічного громадянина-слухача, до визначних музик і музикологів, як й осіб політичного та культурного світів.

Кореспондент газети „За Вільну Україну" з жалем завважує: „Як не дивно, унікальний пропаґандист української музики, 'Візантійський' хор саме в Україні ще ніколи не виступав. Лише цього року за домовленістю з Українським фондом культури він відвідав нашу землю і дав доброчинні концерти у Львові, Дрогобичі та Києві".

А початок цього був тому 40 років у Голляндії. З ініціятиви тодішнього викладача літургійних співів при Українській Католицькій Семінарії у Колембурґу, д-ра М. Антоновича, що її туди в 1948 році перенесено з Німеччини, заснувався особливий чоловічий хор. Особливий цей хор тим, що співають у ньому голляндці але виконують вони майже виключно українську музику. Поважну частину в програмах хору посідає духовна музика тому, що вона пов'язана зі східнім, візантійським обрядом.

„Візантійський" хор дав чотири концерти у Львові, один в Дрогобичі, і два в Києві — усі у вщерть виповнених залях.

В УКРАЇНІ УРОЧИСТО ВІТАЛИ ПАТРІЯРХА

Москва. — Сюди в суботу, 20-го жовтня, з Ню Йорку по дорозі в Україну прибув первоієрарх Української Автокефальної Православної Церкви патріярх Київський та Всієї України Мстислав. На летовищі Шереметьєво-2 його зустрічали народні депутати України Юрій Сорочик і Лесь Танюк, члени московських організацій, Руху та Української Республіканської Партії. Патріярх був видимо зворушений привітаннями, щиро подякував за теплу зустріч і цього ж дня поїхав до Києва.

У Києві після 49-річної еміґрації Патріярха Мстислава вітала Україна. В аеропорті Бориспіль Патріярха вітали ієрархи УАПЦ і тисячі вірних з усієї України, а також народні депутати Верховної Ради України Левко Лук'яненко, Степан Хмара, Олесь Шевченко, Микола Поровський, Олександер Гудима та інші. Відтак колона автомобілів та автобусів рушила до св. Софії, де Патріярх Мстислав відслужив Молебень подяки. Після Молебня Патріярх звернувся до тисяч присутніх з архипастирським словом. Виступили також з особливими привітаннями Митрополит Львівський і Галицький Іона, народний депутат України Володимир Яворівський та заступник голови Київської Міської Ради Олександер Мосіюк.

Неділя, 21-го жовтня, була днем незвичної події не тільки в житті самої столиці, але й цілої Українли: в соборі св. Апостола Андрія Первозванного відбулася перша в історії УАПЦ Патріярша Літургія.

Нав'язується співпраця між групами „Зелений світ", Еколос і АОЛПУ

Нюарк, Н.Дж. — Як відомо, 14-го липня відбулася нарада Асоціяції „Зелений Світ" у Києві, на якій було затверджено статут Екологічного Фонду України (ЕКОФОНДУ) та обрано його правління. Правління складатиметься з семи членів, які збиратимуться чотири рази на рік. Рада „Зеленого Світу" звернулася до Божени Ольшанівської, голови організації АОЛПУ в Америці, увійти до складу правління фонду, на яке Б. Ольшанівська дала згоду.

Екологічний Фонд України має на меті надання матеріяльної, організаційної та правової підтримки організаціям або громадянам, що розробляють екологічні проєкти для України та займаються їх реалізацією. Гроші до ЕКОФОНДУ будуть зібрані через добродійні внески, пожертви поодиноких осіб чи організацій, фундацій, товариств, асоціяцій та інших груп України і інших країн, як грошових так і проєктних заробітків, чи від будь-якої комерційної і господарської діяльности, провадженої за статутом.

Б. Ольшанівська вперше запізналася з організацією „Зелений Світ" під час походу за мир по Україні Одеса-Київ у серпні 1988 року. Святослав Дудко, основоположник організації, також брав участь у цім поході. Він поінформував американських учасників походу про чорнобильську катастрофу і її наслідки, про хемічне і радіоактивне занечищення України і про занепад річок і чорнозему України. С. Дудко уможливив Б. Ольшанівській виступати і промовляти до людей п'ять разів з трибуни українською і англійською мовами, що зробило на слухачів сильне враження.

Від того часу походи за мир були повторені по Україні кожного року: Закарпаття-Київ 1989 і Харків-Київ 1990. В закарпатському поході брали участь два юнаки Андрій Курило з ЗСА і Євген Дувалко з Канади, від організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні. У харківському поході брала участь Марія Кульчицька з Австралії і Любомир Курилко з Ню Джерзі.

Того рода проєкти служать знаменитою нагодою спілкуватися з американськими і іншими неукраїнськими активістами, як також з пересічним населенням України. Суто українські прогульки і тури є більше розривкового характеру і не дають учасникам таких можливостей.

Через такі міжнародні проєкти активісти України мали нагоду нав'язати контакти з іноземцями і брати участь у міжнародних з'їздах. С. Дудко був запрошений до ЗСА у травні на святкування „Дня Землі", як член совєтської делеґації, де він був єдиним українцем. Він пропаґував проблеми України між урядовцями, пресою і американськими „зеленими" під час двотижневих відвідин. Потім він був гостем АОЛПУ ще два тижні, під час яких продовжував того самого типу працю.

А. Демиденко приїздив до ЗСА з совєтським Комітетом захисту миру і, подібно як Дудко, пропаґував екологічні проблеми України і був гостем АОЛПУ. Д-р Дмитро Гродзінський їздив по Америці минулої зими і дав ряд доповідей про Чорнобиль, а д-р Юрій Щербак дав пресконференцію у совєтській амбасаді.

ЕКОЛОС, українська екологічна асоціяція в Канаді, заснована при комітетах прихильників Руху під час виникнення проблем захворювань дітей у Чернівцях, конферувала з АОЛПУ весною і минулого місяця. Під час зустрічей заплановано співпрацювати і спонзорувати екологічні тури для активістів „Зеленого Світу".

Юрій Міщенко і Анатолій Панов будуть брати участь у екологічній конференції спонзорованій у жовтні Світовим Товариством Українських Інженерів у Торонто, а відтак відбудуть туру по Канаді і Америці. Канадську туру координуватиме ЕКОЛОС, а американську АОЛПУ.

Спілка професійних учителів влаштовує семінар

Ню Йорк. — Заходом Української Спілки професійних учителів — Відділ в Ню Йорку, тут в неділю, 28-го жовтня, о год. 1:30 по полудні у великій залі Дому ОУВФ, 136 Друга аве., відбудеться семінар ч. 2, головною темою якого буде українська історія в американських підручниках.

Доповідь на тему: „Рецензія американських підручників" виголосить д-р Джан Гумінс, представник бюра для студентських справ при Шкільній раді; другою доповіддю буде тема: „Створення малих семінарів при університетах", яку виголосить проф. Аня Процик.

Організатори запрошують до участи університетських професорів, учителів, виховників, студентів і українську громаду. Перед доповідями буде кава і солодке.

КНИЖКОВИЙ БАЗАР У ВАШІНҐТОНІ

Вашінґтон. — Тут у суботу, 3-го листопада, від 9:30 рано до 12:30 по полудні, „Рідна Школа" влаштовує продаж нових, а також перепродаж уживлених українських книжок, платівок та касеток.

Р. Чейні виступив в Москві перед комісією для справи оборони

Москва. — Роберт Чейні, секретар Департаменту оборони ЗСА, під час своїх відвідин в Совєтському Союзі, виступив офіційно перед комісією у справах оборони при Верховній Раді СССР, відбув довшу розмову з генеральним секретарем ЦК КПСС і президентом Міхаїлом Ґорбачовим, якого він привітав з приводу надання йому Нобелівської нагороди миру, зустрічався також з іншими совєтськими керівниками та міністром оборони СССР маршалом Дімітрієм Язовим.

Офіційне совєтське пресове аґентство ТАСС інформує, що приязна розмова відбулася також з міністром закордонних справ СССР Едуардом Шеварднадзе. Згідно з цим повідомленням, Р. Чейні підкреслив, що у зв'язку з потеплінням у відносинах між З'єднаними Стейтами Америки і Совєтського Союзу, його Департамент оборони, тобто Пентаґон, плянує започаткувати перегляд своєї воєнної стратегії і воєнного плянування на довшу мету. Чейні додав, що треба очікувати скорочення оборонного бюджету ЗСА на приблизно 180 біл. долярів, а американські збройні сили будуть зменшені на 20-25 відсотків і достосовані до сьогоднішніх потреб оборони.

Ще під час подорожі до Москви, Чейні розмовляв з групою американських кореспондентів, які супроводжали його у чотироденній подорожі, відмітив, що він не ставить під сумнів загальної совєтської політики, пляну перебудови і демократизації, але, якщо йдеться про „їхні економічні пляни і майже м'ятилітню обіцянку переходу на систему вільного ринку то не тільки він, але багато економічних спеціялістів не вірять у довготривалість висунутого недавно М. Ґорбачовим економічного пляну.

Кореспондент газети „Вашінґтон Пост" Майкл Даббс пише, що деякі совєтські коментатори вважають, що Москва у відношенні до Іраку веде подвійну політику: вона шукає дипломатичної розв'язки конфлікту і з цією метою їздив на Близький Схід член Президентської ради Євґеній Примаков, який тепер відвідує Рим, Париж і Вашінґтон; з другої сторони Москва нібито намагається скоординувати свої акції з акціями ЗСА в Савдійській Арабії, Середземному морі і Перській затоці, використовуючи для цього перебування Р. Чейні в Москві.

В кожному разі Р. Чейні вітали в Кремлі парадно, як жодного іншого американця перед тим, а це значить, що Москва хотіла переконати його у слушність своїх заздалегідь запланованих дипломатичних ходів, які включають Близький Схід, роззброєневу конференцію, зменшення стратегічної зброї та багато інших справ, — кажуть політичні спостерігачі і дипломати в Москві.

КОНЦЕРТ К. СТЕЦЕНКА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тут в неділю 28-го жовтня , о год. 2:30 по полудні в Українському Народному Домі, Друга аве., між 8-ою та 9-ою вул., відбудеться концерт скрипаля Кирила Стеценка. В програмі концерту — скрипкова соната М. Березовського, нова версія „Українські рапсодії" ч. 2 Миколи Лисенка, романси Кирила Стеценка, відомого українського композитора, діда молодого скрипаля. Крім того, в програмі концерту можна буде почути скрипкові сонати А. Вівальді та Й.С. Баха. Скрипаль К. Стеценко розповість про музичне життя сучасної пробудженої України та відповідатиме на запити.

УРЯД ЗСА ВСЕ ЩЕ ПРАЦЮЄ НА ТИМЧАСОВОМУ БЮДЖЕТІ

Вашінґтон. — Не зважаючи на те, що президент Джордж Буш вже другий раз погодився підписати резолюцію про тимчасове використовування федеральних фондів до часу схвалення бюджету, демократична більшість в Палаті Репрезентантів і Сенаті хоче за всяку ціну зламати обіцянку Президента, дану ним американському народові під час виборчої кампанії, що він, тобто його Уряд, ніколи не погодиться на підвищення федеральних доходових податків. Таке „зламання", на думку багатьох стратеґів Демократичної партії, дасть їм можливість виграти вибори не тільки тепер у пів каденції, але може і президентські.

Виглядає, що республіканські керівники в обидвох законодавчих палатах мають рацію, що справа бюджету „опинилася на операційному столі демократичних хірургів" і вони (хірурги) так довго вичікуватимуть поки стан здоров'я пацієнта (держави) не погіршиться до такого стану, що його вже не можна буде врятувати". Цей образовий опис спекуляції довкола бюджету не сподобався президентові Дж. Бушеві і його найближчим співробітникам.

В неділю, 21-го жовтня, Джан Сануну, шеф штабу Білого Дому і Ричард Д. Дарман несподівано покинули Капітоль, обвинувативши демократів, що в них немає доброї волі і однозгідности між собою, щоб позитивно закінчити розмови у справі бюджету. Очевидно, розмови не зможуть закінчитися без заступництва Білого Дому, тобто Уряду, бо тоді рішення, навіть якщо воно буде однозгідне в Конґресі, не матиме сили закону. Не зважаючи на відсутність речників Уряду, лідери демократичної більшости в Палаті Репрезентантів Ричард А. Ґепгардт і сенатор Джордж Мічелл й інші члени Демократичної партії, продовжували розмови на тему бюджету з сенатором-республіканцем Робертом Долом, лідером республіканської меншости в Сенаті з надією, що він зміст розмови і переговорів передасть президентові Дж. Бушеві.

Дж. Сануну, всідаючи до свого автомобіля заявив групі кореспондентів, що „ми запропонували їм компромісову розв'язку, але демократи не можуть погодитися між собою на жодну форму бюджету". Демократи, відповідаючи на закиди Сануну заявили, що навпаки, республіканці висували все нові й нові вимоги, а сам Сануну заступав таку позицію, на яку ніхто, жодна партія, не могла б погодитися.

Переговори ведуться далі, щоб до середи дійти до якогось заключення. Сануну, Дарман і Брейді, основні представники Уряду, продовжували розмови з сен. Р. Долом, а Мічелл і Ґепгардт з конґресменом Деном Ростенковским з Ілліной, головою комісії способів і засобів в Палаті Репрезентанктів.

Сенат має намір обмежити право президента оголошувати війну

Вашінґтон. — Члени сенатської комісії закордонних справ вимагають, щоб президент Джордж Буш обіцяв не починати ніяких самостійних дій на Близькому Сході за час, поки законодавці перебуватимуть на вакаціях.

Вимога сенаторів прозвучала настільки незвично, що навіть завжди стриманий державний секретар Джеймс Бейкер зареаґував досить різко. Він заявив, що виконавча влада (в даному випадку — Адміністрація) не піде в своїх обіцянках далі підтвердження обов'язку проконсультуватися з законодавцями.

Підтверджуючи свою точку зору про пріоритет законодавчої влади щодо оголошення війни, голова Сенатської Комісії закордонних справ сенатор - демократ Клейборн Пелл показав колеґам газетну вирізку з заголовком: „Шеварднадзе обіцяв консультуватися з парляментом у справах про втягування (СССР) в близькосхідню кризу". Іронічно усміхаючись, Пелл запитав Бейкера, чи готовий він піти за прикладом совєтського колеґи і обіцяти не починати ніяких дій без схвалення Конґресу?

Сенатор далі заявив про необхідність створення авторитетної групи законодавців, з якою Президент буде зобов'язаний проконсультуватися до прийняття рішення про оголошення воєнних дій.

Дж. Бейкер відкинув ідею створення подібної групи, заявивши, що Адміністрація за традицією проконсультується з лідерами Конґресу, але не почувається зобов'язаною діставати попередні схвалення.

Державний секретар арґументував свою позицію тим, що створення „комісії у справі оголошення війни" значно обмежить прерогативи Президента як верховного головнокомандуючого і стане серйозною перешкодою в ситуації, коли потрібно вжити швидких і рішучих дій.

Пелл висловив думку, що в інтересах самого Буша було б розділити з Конґресом відповідальність за прийняття такого важливого рішення, як оголошення війни.

Бейкер відповів, що Президент і без того консуль-

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

ЩОБИ ДОБИТИСЯ будь-якого політичного успіху економічними засобами, Ірак минулого тижня пробував обійти одне ембарго в той самий час, як Арабська ліґа вирішила застосувати інший. У Дамаску аґентство Арабської ліґи оголосило бойкотування кораблів і літаків, що перевозять совєтських жидів до Ізраїля, а в Багдаді Ірак запропонував продаж барилки нафтової ропи в ціні по 21 дол., що в порівнянні до цін світового ринку є дуже доброю пропозицією. Економічні експерти та політичні аналітики твердять, що бойкот Арабської ліґи буде дуже тяжко перевести в життя, а пропозицію Іраку в дійсності ніхто не може прийняти. Міжнародне ембарго коштує Іракові майже 80 міл. дол. втрати денно з уваги на неможливість експортувати нафтову ропу.

У ТУНІСІ НА ЗАСІДАННІ міністрів 21 країни Арабської ліґи зайшло досить серйозне непорозуміння, коли делеґація Палестинської Визвольної Організації заініціювала вихід зі залі нарад, як протест на те, що більшість делеґатів конференції не погодилась засудити політику ЗСА у відношенні до палестинців. Пізніше засідання продовжувалось при закритих дверях і тоді дійшли до компромісу та схвалили резолюцію, засуджуючи тільки Ізраїль. Одначе гострі дискусії дуже яскраво представили глибокий роздор в Арабській лізі у наслідок нападу військ Іраку на Кувайт.

МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА міністер закордонних справ Ізраїля Дейвид Леві офіційно відтягнув обіцянку раніше дану державному секретареві ЗСА Джеймсові Бейкерові, що Ізраїль не буде поселювати жидівських іміґрантів зі Совєтського Союзу у Східньому Єрусалимі. Але він обіцяв, що кошт будови житлових приміщень для совєтських чи інших іміґрантів не будуть покривати з тієї 400 міл. дол. позички, яку недавно Уряд президента Дж. Буша погодився дати для Ізраїля. Цю заяву він листовно переслав на руки державного секретаря ЗСА, але згідно з твердженням політичних обсерваторів, це було призначено не тільки для Вашінґтону, але також для політичних противників міністра Д. Леві в Ізраїлі.

ПРЕЗИДЕНТ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ Вацлав Гавел у четвер, 18-го жовтня, найменував заступника міністра закордонних справ на пост міністра оборони. Ця зміна зайшла один день після того, як він звільнив з праці його попередника через сильні протести, що на високих постах теперішнього уряду залишилося забагато колишніх комуністів. Призначення нового міністра Любоса Дубровського оголосив на пресовій конференції речник президента В. Гавела, який найпершее подав причину звільнення попереднього міністра оборони генерала Мірослава Вацека. Речник Міхал Зантовський пояснив, що окремий комітет рослідкувань знайшов докази, що генерал М. Вацек, будучи заступником міністра та шефом штабу збройних сил, при усуненому комуністичному урядові, був готовий виконати наказ про використання війська проти демонстрантів у перших днях „оксамитової революції" минулого листопада.

В АМЕРИЦІ

ПІДВИЩЕННЯ ЦІНИ на бензину майже на 10 відсотків та отоплювальної нафти на 15,9 відсотка викликало зріст роздрібних цін у вересні на 0,8 відсотка. Протягом двох місяців ціна на бензину підскочила на 17,9 відсотка, а на отоплювальну нафту — на 33,7 відсотка. Це найбільше двохмісячне підвищення цін на рідке топливо за всю історію статистики. У вересні зросла також вартість лікарської обслуги на 0,7 відсотка, одягу — на 0,7 відсотка, харчових продуктів - на 0,3 відсотка, автомобілів — на 0,1 відсотка. Отже, за перших дев'ять місяців цього року загальний зріст роздрібних цін склав 6,6 відсотка. За весь минулий рік він дорівнював 4,6 відсотка.

ПОЧИНАЮЧИ ВІД СІЧНЯ наступного року пенсії соціяльного забезпечення збільшаться на 5,4 відсотка. Це буде найбільше підвищення за останніх вісім років. Наприклад, в цьому році пенсії збільшились на 4,7 відсотка, а в минулому — на 4 відсотки. Отже, в середньому американський пенсіонер отримає на місяць на 31 доляр більше. Максимальний місячний прибуток американця, який відійшов на пенсію в 1971 році у віці 65 років досягатиме 1,022 дол. місячно. Понад 40 мільйонів американців-пенсіонерів отримає підвишку так само, як 4,5 мільйонів американців, які отримують пенсії SSI. Це люди, які припинили працю з тих чи інших причин, не досягнувши пенсійного віку, тобто 65 років.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to

Svoboda 30 Montgomery Street, Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City N J 07303

Поміж миром і війною

Збройний наїзд Іраку на Кувайт відбувся у першому тижні вересня цього року. За кілька тижнів від того часу ніби нічого не змінилося, бо зберігся мир. Насправді чимало змінилося. Згідно з офіційним повідомленням — американське військо у Савдійській Арабії переступило число 200,000. Перевезено туди важкі танки, панцерні вози й збільшено число літаків-бомбардувальників різного типу. Первісна перевага Іраку числом наземного війська і танків минулася, мілітарну перевагу має тепер міжнародна коаліція проти Іраку. Але минулася надія на успіх бльокади Іраку. Виявилося, що не можна заморити Ірак голодом ані позбавити його інших предметів першої потреби. Ні одна сторона не хотіла і не хоче розпочинати воєнні дії з уваги на невідхильні великі людські втрати та з уваги на настрої в Америці, у широкому світі й у світі арабів. Президент Буш стрінувся уже у своїй подорожі по різних стейтах, де підтримує республіканських кандидатів до обох Палат Конґресу, стрінувся вже з одвертими демонстраціями, на яких люди кричали: „Відкличте наших хлопців з Арабії". Затяжна східня криза поруч із кризою нового бюджету довела до раптового спаду популярности Буша. Але Саддам Гуссейн видно побачив, що годі легковажити ворожу йому коаліцію. Перестав лаятися і погрожувати, перестав шантажувати закладниками.

У минулому тижні державний секретар Джеймс Бейкер виявив на пресовій конференції, що Саддам Гуссейн запропонував компроміс: він готов відкликати війська з більшої частини території Кувайту, якщо залишити Іракові одну прикордонну частину. Державний секретар відкинув цю пропозицію, арґументуючи, що „не можна давати нагороду за аґресію". Очевидно — він певне нараджувався у цій справі не тільки з президентом Бушем, але й лідерами НАТО та речниками арабського світу. Погодитися на передачу частини Кувайту Іракові — це була би зрада не тільки супроти Кувайту, але й солідарного з ним цілого арабського світу. Американське суспільство радісно прийняло би таку розв'язку, бо це був би мир, це була би радість для всіх родин вояків, які наражені на смерть у віддалі тисяч миль від Америки і американцям байдужа доля Кувайту, про існування якого мало хто знав. Але державну політику ведеться під іншими аспектами. Згадану компромісову пропозицію проголосив Саддам Гуссейн після відвідин у Багдаді одного з найближчих людей Ґорбачова — Прімакова. Прімаков був у минулу п'ятницю у Вашінґтоні, на побаченні з президентом Бушем і державним секретарем Бейкером. Майже одночасно секретар оборони Річард Чейні був у Москві на побаченні з Ґорбачовим. Уся та дипломатична метушня вказує на дальше гарячкове шукання виходу з безвихідної ситуації. Зовнішній світ довідується про ті зустрічі і розмови тільки з коротких офіційних повідомлень. Але поруч із жагучим прагненням мирової розв'язки конфлікту — шанси такого „геппі енду" — мінімальні.

У зв'язку з виборами в Америці у першому тижні листопада — не урядуватиме Конґрес аж до зформування його у новому складі. На телевізійному екрані можна було побачити й почути стурбованих сенаторів, які запитували державного секретаря Бейкера, чи президент Буш не захоче використати відсутність Конґресу для воєнного виступу проти Іраку. Бейкер відповів, що Президент напевне буде консультуватися з лідерами обох партій, але, мовляв, він, Бейкер не може говорити в імені Президента... Чули ми теж, що президент Буш хотів би дістати від Ради Безпеки ООН, зелене світло на воєнні дії проти Іраку як остаточний засіб після невдачі всіх інших мирних заходів. Здається, що такої резолюції Рада Безпеки ООН не змогла би прийняти, бо СССР, як один з п'яти постійних членів Ради, напевне зголосив би вето. Едуард Шеварднадзе виразно заявив, що СССР таврує окупацію Кувайту Іраком і погоджується на бльокаду, але противиться війні проти Іраку.

Заки вирішиться питання миру чи війни — 200,000 американських вояків, на пустелі Савдійської Арабії, непевні своєї долі, вичікують на рішення Уряду — чи зможуть вони повернутись додому чи прийдеться їм боротись проти Іраку...

Володимир Яців

НАПЕРЕДОДНІ КАТАСТРОФИ В СССР

I.

На підставі радіопередавань з Москви й інших міст Совєтського Союзу, можна твердити, що центральна плянова економічна система, як також однопартійний уряд соціялістичної країни, знайшовся у глибокій економічній і внутрішньополітичній кризі. В самій столиці РФСР в Москві відчувається великий брак харчових товарів, таких як хліб, цукор, ліки, як теж і тютюн. В уральських горах, в місті Челябінську, громадяни вийшли на вулиці цього індустріяльного міста, домагаючись товарів харчових, а в таких містах як Ленінград, Свердловськ, Мінськ і інших індустріяльних центрах громадяни домагаються ліків, збільшення тютюнових виробів і харчових товарів. Знову у західніх містах, демонструючі громадяни стримують транспорти з харчовими товарами, які виявляються отруйними для людського організму.

Часто відбуваються демонстрації, ціллю яких є впровадження змін на господарському відтинку, а передусім впровадження пляну Станіслава Шаталіна „500 днів", прийнятого Борісом Єльцином, який, на їх думку, випровадить країну із суспільно-політичної і економічної кризи. Перепровадження цих змін, згідно з цим пляном мало би закінчитись в квітні 1992 року. Однак прихильники цих революційних плянів уважають, що такий плян є для реалістів, тверезо думаючих людей, а не для членів з уряду прем'єра Ніколая Рижкова і його політично-економічних дорадників. Це мала б бути радикальна революційна реформа, яка причинилася до оздоровлення економіки країни, як також зменшила би напруження між поодинокими республіками. Можливо, що це буде остання нагода для впровадження змін в системі на відтинку господарському, можна було б стримати економіку країни від катастрофи, а може навіть від громадянської війни.

Сьогодні економіка країни з дня на день погіршується. Більше як тисячу підприємств закрито, із браку сирівців, — пише совєтська урядова преса. Однак громадяни знають причину таких штучних браків, — викликаних чи зорганізованих противниками всяких змін в системі, які далі займають ключові позиції у різних союзних підприємствах. Також великий вплив на погіршення ситуації на соціяльному відтинку має збільшення бездомних родин чи осіб, які на знак протесту, поставили близько Кремля місто наметів, щоб таким протестаційним актом, вплинути на прем'єра Рижкова та його дорадників полагодити цю соціяльну проблему, яку лідери соціялістичної системи совєтського зразка, заповідали позитивно розв'язати в користь цих бідних і бездомних мільйонів громадян Совєтського Союзу, ще в минулих десятиліттях.

Треба підкреслити, що революційні настрої можна запримітити на низах, майже у всіх республіках Совєтського Союзу. Неспокої в Арменії, Азербайджані, партизанські зудари в Ґрузії, звалення шістнадцять пам'ятників Леніна демонстрантами в Україні, — як подає англомовна преса, не причиняється до переходу із централньо-плянової господарки на ринкову економіку, але можуть мати вплив на зміни на відтинку суспільно-політичному.

Не треба забувати, що якщо цей плян „500 днів", ввійде у життя у всіх союзних республіках, то підприємства, які призвичаєні працювати, згідно з центральними плянами, будуть змушені шукати покупців для своєї продукції, а робітники, які не прив'язували належної уваги до праці, змушені будуть виконувати свої обов'язки, щоб їх не звільнити з праці, і вони не залишаться без засобів на життя. Позитивне ставлення до праці, може багато причинитись до розв'язки цієї глибокої економічної кризи, тому, що вона є одним з головних факторів в національній економіці кожної країни.

Передбачена пляном „500 днів" масова продаж державної власности сильно вдарятиме по партократах, які можуть втратити ці всі матеріяльні блага, якими вони користувались на протязі сімдесяти років, і їм буде тяжко переходити на ринкову господарку, не тільки з ідеологічних причин, але в першу чергу з матеріяльних. Спеціяльна програма для зміцнення карбованця, який мав би стати вимінною валютою, також може причинитися до втрати приходів із оподаткувань від союзних республік. Кожна союзна республіка може прийняти рішення, провадити свою власну економічну політику, як рівно ж контролювати свої власні ресурси. При таких змінах бюджет буде зменшений коштом допомоги закордонним країнам із соціялістичними системами, коштом КҐБ, коштом оборони Союзу і інших витрат.

Власну господарську політику, як теж суспільно-політичну активність, рішила провадити Російська Федеративна Соціялістична Республіка, (РФСР), яка своєю Верховною Радою 11-го вересня видала закон, на підставі якого впроваджується зміни в системі, згідно радикально-революційних плянів економіста Станіслава Шаталіна. Згідно цих плянів економіка цієї республіки повинна на протязі 500 днів перейти із плянової центральної господарки на ринкову економіку. Треба підкреслити, що Горбачов з різних політичних, як також внутрішньогосподарських причин підтримав цей плян, але не в цілому. Причиною такого рішення, можуть бути не тільки особисті амбіції, але також ідеологічні причини, які до певного ступеня стримують цей перехід на ринкову господарку.

Закінчення буде.

Ро-Ко
НАШІ СПРАВЖНІ ГЕРОЇ

Михайло Горинь

Українці в діяспорі заворушилися, немов мурашки у своєму гнізді. І є чому — приїжджають наші рідні справжні герої, які по-геройському відстоювали права українського народу, щоб навіть ми з Канади й Америки могли поїхати й подивитися на свою правду у своїй хаті.

Тож коли приїхав Михайло Горинь, а після нього Вячеслав Чорновіл, кожний хотів би з ними знайомитися або бодай руку їм потиснути, якщо не стати з ними до світлини, бо це якби бути самому справжнім героєм — бодай на одну хвилинку! І навіть мій політичний амбасадор, поза моїми плечима, купила по два квитки на бенкети, хоч не легко прийшлось їй потрясти моєю кишенею. Але що то сто долярів відносно одного героя?

Михайло Горинь — розум Народного Руху України за Перебудову. Догори зачесаний, з шпаковими густими вусами, які додають йому поваги, а мудрі очі дивляться на людей з глибоким розумінням і бачать далеко. Він давав такі відповіді, що навіть я їх розумів і так ясно, як у своїй хаті відповіді моєї мудрішої половини. (Нема то, як своя правда в своїй хаті!).

Однак одна відповідь мене здивувала, Горинь сказав, що можна критикувати Рух, і навіть треба. А я собі гадав, що то так, як у нас на поселеннях — критикувати ніби можна, бо демократія є на те, щоб критикувати, але в нашому поселенчому громадському житті заводити критику небезпечно. Ану скритикований провідник образиться і не схоче дати себе знову вибрати на нову каденцію, і що тоді? Хоч замикай організацію на чотири замки. Ліпше, щоб вовк ситий був і коза ціла, — все хвалити.

Сьогодні в Україні, — пояснив Горинь ще один дивовижний факт, — слово „суверенітет" набрало права прилюдности. Його не бояться тепер вимовляти навіть комуністи і то такі ідеологічні партократи, як Леонід Кравчук, теперішній голова Верховної ради України. Чому? Тому, що вони бояться, як вогню, слова „незалежність". Правда, суверенітет — це державна незалежність, згідно із словником. Але, згідно з діялектикою матеріялізму — це не так, бо діялектика матеріялізму живе тільки з викрутасів. Суверенітет, вияснює моя політична коментаторка, це те, що ти наставляєш і кажеш „На!", але з рук не випускаєш, а незалежність, то ти взяв — і пропало! Тому навіть депутати- партократи голосували за суверенітетом. Воно якесь коловоротне поняття, але в політиці без коловоротів не обійтися. Тож добре, що Горинь має голову на карку, як казали в старому краю.

Не забув Горинь похвалити і жінок на поселеннях. Бо є за що. Вони мають велике число організацій, хоч, правда, ще не побили чисельно чоловічих організацій, але за те перевищили їх творчою громадською працею. Крім усієї широкої діяльности, вони ще знаходять час на творення фондів — просто виліплюють їх з вареників. За них збудували вже кілька нових церков. Вареники однієї організації кращі від іншої. Ці вареники смакували б навіть Остапові Вишні, який український вареник увіковічнив в літературі. Бо без літератури той вареник був би собі звичайною вареницею, начиненою бараболею.

Жінки в Україні? Їх так багато не збирав би у всьому Львові, як тут в одній парафії. У всьому тому винні „авоськи". Авоська — то не таке щось собі містерійне, на що вказувала б сама назва, і не щось приємне жіноче, як торбинка на парфуми, — це особлива велика торба. Жінки не розлучаються з нею, хоч можуть навіть розлучитися зі своїми чоловіками, бо ось зачують: „Аво щось там продають!" — І вже стоять в черзі, щоб „аво щось" принести в авосьці додому. Роля жінки в Україні може починатися від „авоськи", але на „авосьці" не кінчається. Про це засвідчила декларація суверенітету України.

У декларації суверенітету кажеться, що Україна має мати своє військо і що громадяни України мають відбувати військову службу в Україні. Наші нові політики кажуть; „Ми, українці, не збираємося на нікого нападати. Нам вистачить армія із яких 50,000 вояків" Але в Москві не хочуть на таке військо дозволити.

В цю справу втрутилися жінки. Вони створили організацію, яка має за мету тримати своїх синів близько себе — у війську чи поза військом. Нарешті український пацифізм і мирність знайшли вияв у шляхетній цілі, а як жінки взялися за це діло, то нема сумніву, як воно закінчиться. Жінки не визнають вищої ранґи від полковника і під проводом жіночих командирів матимемо найкращу армію в світі.

Горинь великий оптиміст. Він має таку програму: 1) національне відродження, 2) будова незалежної держави, 3) руйнування теперішнього комуністичного ладу. Його засада: „Добре оглядатися назад, щоб дивитися вперед". Здається, що навіть 105-відсотковий патріот не може нічого закинути такій програмі. Тому дуже похвально, що СКВУ відзначив його золотою медалею.

Найважливіше, що Горинь реаліст, який бачить навіть в некористі користь. Він не відкидає п'ять мільйонів українців, які говорять російською мовою. Вони українські патріоти й громадяни і всі громадяни України без огляду на мову,

(Закінчення на стор. 4)

О. Т.

УКРАЇНО, ДЕ ТВІЙ ЕКОНОМ?

Пора економити! Про це пишуть щораз частіше, а тепер, коли загрожує криза і трудно впоратися з бюджетними недоборами навіть великодержавам, пишуть більше і настирливіше. Економити — це не тільки в тому напрямі, щоб ощадливо витратити, але більше для побудови кращої економіки: поставити таку структуру господарського діяння, що піднесла би стан життя. Таку ситуацію переживає тепер Совєтський Союз. Крах комуністичної системи привів цю країну до економічного краху, з якого вийти можна тільки тоді, коли буде змінена ґрунтовно економіка. Фактично, це економічний крах став причиною повного краху большевизму, що його створила накинена Леніном марксистська теорія про побудову соціялізму-комунізму, спертого на диктатурі однієї партії. Ще заки почали говорити про політичні недомагання марксистсько-ленінської системи, головно з увагою до свободи, що в осередку світової політики, у країнах соціялістичного бльоку заговорили про економічні реформи, висуваючи проєкти національних моделів господарювання. Вже перед десяти роками про такі національні господарські моделі дискутували в Болгарії, далі в Угорщині і Польщі та інших країнах. Совєтський Союз, тоді ще незаперечний вождь того бльоку, не заперечував права на національні моделі господарювання, бо й у самому Союзі розуміли, що соціялістична економіка котиться до упадку.

Економіка потребує обдуманої, розумної і точної калькуляції. Про це знають не тільки господарники так званого капіталістичного світу, які на калькуляції творять господарський добробут, але знали про це і провідники давнішої феодальної системи. Кожна господарська одиниця, кожний феодал, чи його васали, кожний поміщик мав свого економа, який відповідав за господарювання його власністю, Згодом, на хуторах таким економом ставав самий хуторянин, якщо в нього не було змоги найняти фахівця-економа. І з нашої літератури можемо дізнатися про це, бо ось і Шевченків свояк Бартоломій Шевченко працював економом, та й допомагав нашому Кобзареві порадами, коли той хотів купити собі хату зі садочком.

В Україні йдуть переміни, багато розмов і дискусій, багато й активности, та про економіку говориться не багато. Коли сателітні держави соціялістичного бльоку почали дискутувати над національними моделями господарювання у їхніх країнах, в Україні все ще йшла боротьба за засадничі права людини, за права для рідної мови, для рідної культури, хоч ці права без власної незалежної економіки неможливо здобути. Тепер, коли вже проголошено суверенітет, (а успіх проголошення в тому, що консервативні голоси в українському парляменті хочуть догодити центрові, щоб союзний договір підписала Україна як суверенна держава, бо це так краще для запляновані згори демократизації) — економічні проблеми повинні вийти на перший плян. Україна мусить мати незалежну економіку, бо щойно тоді вона зможе бути суверенною і самостійною. То ж і потрібно того економа, який запроєктував би нову українську економіку, яка поставила б перебудову України на правильний шлях. Російська республіка не тільки проголосила свій суверенітет, але і здійснює його, проголосивши і свою економіку, без уваги на те, чи це подобається центральному урядові, чи ні. Пора й Україні заговорити голосно про свою економіку.

Про економіку в Україні повів недавно розмову на сторінках „Літературної України" (ч. 39, 27-го вересня 1990) не економіст, а письменник-журналіст Сергій Плачинда. Це не дивно, бо наші письменники стоять тепер у проводі відродження України. Плачинда поставив засадниче питання: Як нам далі жити? Питання тривожне, бо, — як заявляє Плачинда, хоч і проголошено суверенітет, то „Україна і досі колонія, бо править нею не бурхливий наш парлямент, і не Леонід Кравчук, а Мінфін СССР. Справді Україна і досі сплачує імперській Москві найганебніше мито — найбільший у Союзі відсоток од податку з обороту на суму 7.8 млрд. (це на американський лад більйонів! карбованців. (До речі, прибалтійські й середньоазіятські республіки цього податку не сплачують зовсім, а РСФР відраховує на десять відсотків менше, ніж УССР, хоч її територія в двадцять разів більша за площу України.) Так само, як і раніше союзні міністерства і відомства грабують з України 100 млрд. крб. в рік, тобто три річних бюджети нашої республіки (з РСФСР московські спрутимонополії викачують всього 70 млрд. крб. на рік).

(Закінчення на стор. 4)

Н.Н.

ВІДРОДЖУЄТЬСЯ НАЦІОНАЛЬНА ШКОЛА

Урочисті обличчя батьків першачків. Збуджені, може, трохи розгублені личка тих, хто вперше одягнув шкільну форму. На подвірі СШ Но. 10 в Калуші — багатолюддя. Прийшли і батьки старшоклясників, адже цього року передбачені зміни в роботі школи, усім цікаво знати про нововведення в шкільній програмі.

Свято першого дзвоника розпочинається дещо пізніше, ніж звичайно. Відкриває його директор школи В. П. Олійник і просить за це вибачення. Чекали на тих дітей, каже він, котрі приймали в церкві перше Причастя.

Володимир Петрович повів далі мову про те, що останнім часом урядом України прийнято два важливі документи: закон про мови в УССР і декларацію про державний суверенітет. Оновлюючи свій край, ми повинні перш за все думати, якою буде людина. І робота школи якраз має бути направлена на виховання поваги до людини. Постало питання про створення національної школи, невіддільної від коріння свого народу. Особлива увага приділятиметься викладанню української мови і літератури, історії України. Діти повинні знати біографії і творчість колишніх і сьогочасних наших скривджених, а, бувало, й замучених існуючою системою влади, народних геніїв. В 10 — 11 клясах при викладанні української мови кляси ділитимуться на підгрупи. Особлива увага приділятиметься вивченню давніх ремесел. Вводиться новий курс для старшоклясників — основи релігії.

Заступник директора Л.П. Атаманчук розповіла про те, що їхня школа прийняла в свої 63 кляси понад 2,000 дітей. Створено шкільний компонент. Це означає, що з школярами за їх бажанням проводитимуться заняття індивідуальні та групові. Старшоклясники дістануть змогу відвідувати кляси за самостійним вибором того профіля, який пригодиться для майбутньої професії. Осторонь школи не можуть стояти батьки учнів. Від їх уваги, допомоги, підтримки залежатиме успіх усіх нововведень.

Свято не вважалося б святом, якби не звучали вірші й пісні у виконанні дітей. Приємно, що серед них були й давні. Особливий успіх, до речі, мала пісня „Ой у лузі червона калина".

Школа направила із квітами свої делеґації до пам'ятників корифеїв української літератури Тараса Шевченка та Івана Франка. 11-клясники роздавала букварики тим, хто вперше переступив в цей день шкільний поріг.

На учнівське свято прийшов і виступив на ньому українець з діяспори, житель австралійського міста Мельбурна Іван Гуменюк, уродженець з Тернопільщини. Він шістнадцятирічним юнаком в роки війни був вивезений на роботу в Німеччину, і після 50 років розлуки вперше ступив на рідну землю. Був зворушений зустріччю із земляками. Цей літній чоловік тішився від того, що звідсюди чує свою мову, радів квітами, яких йому щедро надарували діти.

Святково прикрашений кабінет української літератури, де займаються учні 6-А кляси, сяє чисткою і врочистістю. Палахкотить червоне вишиття на рушниках, палахкотить червона калина в полив'яному збаночку... Починається урок Матері-України. Проводить його класний керівник, вчителька української мови і літератури О.Й. Джуган. В канву ліричної розповіді про славну і трагічну історію нашого краю, і зокрема, Галичини, вплітаються вірші Тараса Шевченка, Володимира Сосюри, Олександра Олеся. Надія Пухир, Людмила Дичок, Роман Оленчук, Ігор Василів, Віталій Воськало, інші учні читають уривки з віршів українських поетів. А Тетяна Кутинська своїм чудовим голоском заспівує пісню про Довбуша „Хто там опівночі по лісу блукає...". Відрадно, що хлопці і дівчата знають основні віхи історії минулого, а також про недавні події: Всесвітній Собор Духовної України, святкування 500-річчя виникнення козацтва, святкування дня народження Івана Франка.

Не абиякий інтерес виявили учені до розповіді вчительки про колиску нашої нації — Київську Русь, про славних її князів, про козацьких кошових, гетьманів Вишневецького (Байду), Підкову, Сагайдачного Полуботка, Наливайка, Мазепу, Морозенка, про незабутніх дочок України Марусю Чурай, Марусю Богуславку, Настю Лісовську (Роксоляну). Згадала вчителька й про голодомор на Україні, який призвів до загибелі третини населення і про недавню трагічну подію — чорнобильське лихо.

Та все таки курс заківчився на оптимістичній ноті. Може тому, що під кінець на нього завітав гість з Австралії і побажав учням глибоко вивчати, берегти й примножувати національні цінності і разом з тим знати і шанувати багату духовну спадщину інших країн і народів, з якими маємо жити в мирі, в дружбі і в злагоді. І для цього зараз є всі передумови.

* * *

Шкільна лінійка на подвір'ї СШ Но. 3 розпочалася трохи пізніше, ніж плянувалась. Зрозуміло, адже чекали на дітей, які ось-ось мали повернутися з церкви, де причащались.

...Нарешті шкільна оркестра відбила збір, виконала гимн „Ще не вмерла Україна" — і слово взяв директор школи, депутат Міської та обласної Ради народних депутатів С. Є. Левицький, який привітав з початком навчального року усіх, що зібралися цього разу на шкільному майдані. Виступ Михайла Коломийця, учасника святкування 500-ліття заснування Запорізької Січі, маєво синьо-жовтих прапорів, вишиті сорочки і блюзки хлопчиків та дівчаток свідчили про те, що школа на порозі реальних змін. Змінився тепер і репертуар знаної в місті шкільної духової оркестри. Нині вона з успіхом виконує козацькі і стрілецькі маршові мелодії.

А решта в цьому торжестві було звичним для нас — був тут і перший дзвінок, який покликав на лекцію першоклясників (перед тим випускники школи вручили їм книжечку й сувеніри), було тут і радісне прийняття до свого вчительського гурту й молодших колеґ, яким теж подарували символічні ключі від школи.

Того дня в учнів середньої школи Но. 3 була лише одна лекція — Матері-України. На ній виступив депутат Міської Ради народних депутатів С.Д. Микитюк.

СТУДЕНТАМ УКРАЇНИ — ТРИЧІ СЛАВА

— вдячні пластунки куренів „Перші Стежі" і „Верховинки"

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НТШ В ЕВРОПІ

Змінена ситуація в Україні й в Центральній Европі не могла не мати впливу і на діяльність наукових українських установ, особливо на працю й дальше прямування Наукового Товариства ім. Шевченка в Европі. Відновлення діяльности НТШ у Львові, як національної української наукової установи, що продовжує світлі традиції довоєнного НТШ, а також заіснування Асоціяції українiстів у Польщі, Чехо-Словаччині і Румунії зобов'язували найстаршу і заслужену українську наукову інституцію — НТШ в Европі узгіднити свою майбутню діяльність зі зміненими обставинами на території, що охоплюють держави Европи. Йдеться про всю Европу за вийнятком України, бо ситуація на Батьківщині є своєрідна, там діють ще попередні закони, і своєю вагою і кількістю наукових кадрів НТШ у Львові мусить йти своїм власним шляхом.

Дати відповідь на поставлені питання, зв'язані зі змінами і визначити прямування для НТШ в Европі й було завданням цих XIII загальних зборів.

Перший день загальних зборів, 6-го жовтня, був присвячений розглядові „Перспектив праці НТШ в Европі" на основі нових даних в окремих осередках НТШ. На збори прибули компетентні представники української науки: проф. С. Козак з Варшавського університету, проф. М. Мушинка з Кошицького університету (він же представляв також українiстів з Юґославії), співробітники Румунської Академії Наук з Букарешту д-р І. Робчук і К. Реґуш, о. проф. -ректор С. Мудрий з Риму, проф. П. Цимбалістий з Лондону, проф. Т. Б. Цюцюра — ректор УВУ з Мюнхену, мґр М. Коґут з Бельгії, проф. Е. Крюба і співробітники НТШ у Франції. У зборах взяли участь 40 учасників і четверо гостей.

Наради почалися спільною молитвою за успішне проведення зборів, а Владика Михаїл Гринчишин сказав слово, наголошуючи потребу зв'язку між наукою і духовним життям. Вшановано тих членів НТШ, які за останні три з половиною роки відійшли у вічність.

XIII загальні збори НТШ привітали листовно проф. Олег Романів — голова НТШ у Львові, проф. Я. Падох — голова Головної Ради НТШ, о. д-р протопресвітер Степан Ярмусь, проф. Данило Струк — головний редактор англомовної „Енциклопедії України", Канадський Інститут Українських Студій, о. д-р протоархимандрит І. Патрило, ЧСВВ, Василь Михальчук — директор Бібліотеки ім. С. Петлюри, проф. Іван Рябошапка (Букарешт), інж. Микола Маслов, д-р Михайло Демкович-Добрянський (Лондон), д-р Сергій Наклович (Відень).

Цілоденна інформація про українiстику в Польщі, Чехо-Словаччині, Юґославії, Румунії, Італії, Німеччині, Англії, Бельгії і Франції вказала на великі можливості українознавчих студій в цих країнах, особливо у Польщі і Чехо-Словаччині. У Римі слід скоординувати і посилити студії в ділянці історії української Церкви і теологічних студій на відтинку НТШ, так потрібних нині в Україні. У Румунії покищо українiстику обмежено до лінґвістики і частинно етнографічних студій. Мало включилися в працю по лінії НТШ наші науковці в Німеччині й навіть у Франції. Зроблено деякі кроки для поширення діяльности НТШ в Англії й Бельгії.

Другий день нарад був присвячений організаційно-адміністративним справам Европейського НТШ. Зборами провадила президія в складі: голова — проф. Т. Б. Цюцюра, заступник голови — проф. С. Козак і секретар — д-р Н. Ясінчук.

Про діяльність Управи НТШ в Европі й про працю Інституту Енциклопедії Українознавства звідомлення подав проф. А. Жуковський. Нині Европейське НТШ має 31 дійсного члена, 7 членів-кореспондентів і 32 звичайних членів, які перебувають у 12 країнах, найбільше з них у Франції — 26, Німеччині — 18, Італії — 10, Польщі — 3, Бельгії — 3, Англії — 3, Австрії — 2, і по одному в Юґославії, Швайцарії, Норвегії, Чехо-Словаччині, Голляндії. У попередній каденції НТШ активно себе проявило у відзначенні Тисячоліття Хрещення Руси-України, відзначило 175-ліття з дня народження Тараса Шевченка, брало участь у наукових зборах чи нарадах Головної Ради НТШ, Наукової Ради при СКВУ, Фундацій Енциклопедії Українознавства, у зв'язку з відбуттям Конґресу СКВУ в листопаді 1988 р. Завдяки щедрій допомозі Канадському Інститутові Українських Студій поставлено пам'ятник на спільному гробівці членів НТШ на цвинтарі в Сарселі.

Організаційно-адміністративну діяльність пляновалося на засіданнях Управи НТШ в Европі, яких за три з половиною роки відбулося 12, а також на численних сходинах Президії.

Разом з чотирма діяспоральними НТШ і з Головною Радою, Европейське НТШ нав'язало добрі зв'язки з відновленим НТШ у Львові і взяло участь у Першій науковій сесії НТШ у Львові у березні ц. р., а також у конференції, присвяченій проблемам історії України, що відбулася у Славську у вересні ц. р.

Управа НТШ нав'язала ділові контакти з українiстами в Польщі, Чехо-Словаччині, Румунії, Юґославії, так цо делеґати з цих країн вже могли взяти участь у загальних зборах.

У 1987—1990 роках появилися чотири зошити „Енциклопедії Українознавства", охоплюючи гасла „Чорне море" — „Ящуржинський Георгій", разом 320 сторінок. З попередніми двома зошитами був закінчений 10 том „ЕУ-2", а разом з тим завершено великий науковий проєкт „Енциклопедії Українознавства", велике досягнення української еміґрації після Другої світової війни.

Видаючи 10 том „ЕУ-2" з кінцевою літерою „Я", праця словникової енциклопедії однак ще не закінчена. Під час праці над окремими томами редакція натрапляла на труднощі в написанні деяких наскрізних статтей, і щоб не спиняти процесу появи зошитів по 80 сторінок, чи томів по 400 сторінок. Редакція відсилала читача до додаткового тому, значить до одинадцятого, зазначуючи: див. Доповнення. Йшлося про трудні і важливі статті. Крім доповнень, до 1-го тому ввійде Еррата для всіх 10 томів, евентуально також предметно-іменний показник.

У звітному періоді, на початку 1988 р., появився другий том англомовної „Енциклопедії України", що охоплює літери G—K. Підготовлено більшість гасел, потрібних карт та ілюстрацій до наступних трьох томів, які мали б появитися на початку 1993 р.

Два роки група співробітників у Сарселі працює над франкомовною енциклопедією України, основаної на українському і англійському виданнях. У цьому виданні наголос буде поставлений на культурні і політичні зв'язки України з Францією.

НТШ в Европі видало ще монографію М. Мушинки про Володимира Гнатюка, разом з іншими установами друге видання „Требника" Петра Могили та розвідки М. Антохія про Т. Шевченка і Шевченкознавство.

Для зв'язку зі співробітниками „Енциклопедії Українознавства", жертводавцями і широкою громадою, за редакцією д-ра А. Фіґоля появилися чотири гасла у двох випусках „Вістей із Сарселю" з цінними матеріялами до історії НТШ в Европі, Інституту Енциклопедії Українознавства та Фундацій ЕУ.

Для паризької публіки НТШ в Европі організувало 14 доповідей про актуальні українські наукові, культурні і літературознавчі проблеми. За звітний період Бібліотека НТШ у Сарселі збільшилася на 672 книжки, так що тепер вона нараховує близько 20,000 позицій, та комплектується найновішими періодичними виданнями з України і діяспори.

Частинно з Европейським НТШ була пов'язана Історично-Філософічна Секція НТШ (директор проф. В. Маркусь), яка в 1987—1990 роках доповнилася новими 10-ма дійсними членами (з чого 3 з Европи) і 8 членами-кореспондентами (3 з Европи). Останнім часом перестала існувати Секція Історії України, а члени останньої мають можливість приєднатися до Історично-Філософічної Секції, в якій існують декілька спеціялізованих комісій.

Аналізу фінансового стану НТШ, підкреслюючи потребу тіснішої співпраці з Фундаціями ЕУ в ЗСА і Канаді, а також вказуючи на потребу здобуття фондів для забезпечення Сарсельської наукової установи подав проф. К. Митрович.

Після широкої дискусії і звіту Контрольної Комісії, уділено абсолюторію уступаючим керівним органам НТШ в Европі.

XIII загальні збори обрали нові керівні органи в такому складі: голова — проф. Аркадій Жуковський, перший заступник голови — проф. Володимир Янів, другий заступник голови — проф. Степан Козак, третій заступник голови — проф. Кирило Митрович, секретарі — д-р Назар Ясінчук, мґр Ірина Попович, фінансовий референт — проф. Володимир Косик, члени — о. Ярослав Салевич, проф. Еміль Крюба, д-р Володимир Попович, представники секцій: Історично-філософічна секція — проф. Григорій Васькович, Леонід Плющ, Філологічна секція — проф. Микола Мушинка, проф. Петро Цимбалістий, Хемічно-біологічно-лікарська секція — д-р Микола Радейко, Контрольна комісія: голова — мґр Микола Когут, члени — інж. Катерина Штуль, д-р Ярослав Мусянович, делеґати до Головної Ради НТШ — проф. Аркадій Жуковський (екс офіціо), проф. Володимир Янів.

З нагоди загальних зборів відправлено Панахиду на цвинтарі при гробівці НТШ, яку відслужили Владика Михаїл Гринчишин та високопреподобний о. ректор Софрон Мудрий, ЧСВВ.

У заключних постановах загальні збори НТШ в Европі наголосили потребу тісного зв'язку з НТШ в Україні. В резолюції, прийнятій зборами, віддзеркалено основні теми та перспективи діяльности, обговорені під час з'їзду: важливість ролі НТШ в Европі на теперішньому етапі змін в Центральній Европі й в Україні для актуалізації українознавчих студій в славістичному світі Европи; посилення українознавчих інформацій шляхом періодики, публікацій, конференцій; поширення видань ЕУ для України та для чужого світу (французькою, німецькою мовами).

Загальні збори висловили надію, що українська діяспора виявить зрозуміння для такої ролі НТШ в Европі й прийде їй з матеріяльною допомогою, як це вона робила вже від заснування видання ЕУ в рамках т. зв. „Акції-Сарсель".

Каса „Самопоміч" в Чикаґо пожертвувала 2,000 дол. на пам'ятник Г. Китастому

Збирання грошей та праця над закінченням проєкту пам'ятника, який зробив Іван Яців на могилу Григорія Китастого, добігає до кінця. В скорому часі дістанемо кошторис на будову гранітної частини пам'ятника та бронзової, щоб якнайскорше закінчити поставлення пам'ятника на його могилі в Бавнд Бруку.

Члени громадського комітету побудови пам'ятника Г. Китастому, які розкидані по Америці й Канаді, мають в себе збіркові листи й мають подбати про додаткові пожертви в містах, де вони живуть. В Чикаґо Григорій Китастий жив від 1964 до кінця 1967 року. Він був запрошений очолити ансамбль бандуристів ОДУМ. Його праця з молоддю ОДУМ дала поштовх та зацікавлення для інших, і в скорому часі постала ціла низка молодечих ансамблів. Громадський комітет щиро вдячний усім шістьом українським радіопередачам міста Чикаґо за оголошення звернень складати пожертву на пам'ятник Г. Китастому та всім жертводавцям, що склали свою пожертву в касі „Самопоміч" на фонд Г. Китастого. На пам'ятник найбільшим жертводавцям Чикаґо є каса „Самопоміч", що дала 2,000 долярів, Іван Деркач — 1,000 дол., Український банк „Певність" — 500 дол., по 50 дол. - Анатолій Коломиєць, Л. Слобіцький, Микола Француженко, Василь Мирутенко, та Михайло Згодинський, по25 дол. — Олекса Дземюк, Микола Шаблій, Павло Коновал, Дора Турула, Сузана Кралька, Василь Коновал, Ілько Юрійчук, Павло Турула та Петро Новак, по20 дол. — Дмитро Пукас, Олексій Коновал, Іван Чміленко, Степан Самбірський та Л. Лександровський, по 10 дол. — Франка Дахнівська, Ліда Кочанюк та Лєна Ґаврик.

Просимо й далі складати пожертви на побудову пам'ятника в касі „Самопоміч" Чикаґо або на адреси двох українських фундацій, що є звільнені від податку, з зазначенням, що пожертва є на пам'ятник Гр. Китастому: Ukrainian Bandurist Chorus P. O. Box 12129 Detroit, Mich. 48212. Bahriany Foundation 505 Rolling Hills Road, Bridgewater, N. J. 08807.

Око

ЯК УЖЕ ПОВІДОМЛЯЛОСЬ, ще весною до ЗСА приїхав на ґастролі цирк „Бім Бом" із Совєтського Союзу. Згідно з повідомленням „Ню Йорк Таймс", 14 членів цього цирку не повернулися на батьківщину, вони залишилися в Америці та попросили політичного притулку. Адвокат циркової групи „Бім Бом", який займається фінансовими проблемами, які циркачі мали від самого приїзду на ґастролі, заявив у серед, 17-го жовтня, що його клієнти бояться переслідування після повернення до СССР. Ґастролі совєтського цирку зазнали цілковитої невдачі в зв'язку з тим, що американська компанія, яка спонзорувала приїзд цирку, опинилася без фінансів, не зробила відповідної реклями та залишила „Бім Бом" на призволяще в містечку Марієтта, Джа.

Д. Каранович знову виступає у Львові

Радісна вістка схвилювала львівських музикантів, на початку нового навчального року на запрошення ректора Державної консерваторії ім. Миколи Лисенка приїхала з візитою славна українська піяністка, а нині президент Українського Музичного Інституту Америки Дарія Гординська-Каранович.

Вже більше 50-ти років не ступала на львівську бруківку нога Дарії Каранович, а тому, що були це роки важкі, часом трагічні, то й мало залишилося у місті людей, яким доводилося чути її концерти. Проте, постійно жила пам'ять, вже напів-леґенда, про талановиту музику з покоління тих, хто приніс українському мистецтву европейське і світове визнання. Рецензія на останній львівський концерт піяністки, написана Романом Савицьким ще у 1938 році, свідчила: „Гординська-Каранович, одна з найздібніших колишніх учениць В. Барвінського, скристалізувалася у зрілу і навіть рутиновану піяністку. Її концерт під час короткого побуту у Львові залишив по собі найкраще враження під кожним оглядом. Особливе признання й подяка належиться піяністці за те, що програму свого концерту уложила з творів виключно українських сучасних композиторів".

І от Дарія Каранович виходить з вагона поїзду на рідну землю. Обійми зустрічаючих — музикантів, консерваторців. Квіти. І перші слова зворушення: „Я думала, що мене вже тут ніхто не знає і не чекає. Аж ось скільки людей зустрічають мене — всі такі близькі, радісні. А над містом майорить жовто-блакитний прапор. Я щаслива. Я почуваю себе вдома!".

Від імені Львівської консерваторії дорогою гостею заопікувалася професор Марія Крих-Угляр, завідуюча кафедрою спеціяльного фортепіяно. Вона прийняла Дарію як рідну людину, поселила у себе вдома, щиро доглядала. У двох піяністок зразу знайшлося багато спільних інтересів: обговорювали питання інтерпретації, методику виховання учнів-музикантів. Пані Каранович з цікавістю послухала ученицю професор Крих — лавреата першої премії на Українському конкурсі імені Лисенка 1988 року Етелу Чуприк і відзначила її гарну гру. Творчі контакти встановилися з іншими львівськими музикантами: композитором М. Колессою та його донькою К. Гелитович, піяністами М. Крушельницькою і О. Кришталським, доктором мистецтвознавства С. Павлишин та іншими.

Справжньою кульмінацією насиченої подіями візити до Львова стала зустріч зі студентами і викладачами у Львівській консерваторії. Тут вже заздалегідь вивішено плякат з фотографіями піяністки і розповіддю про її творчий шлях, тож на оголошений час зібрався повен зал слухачів, цікавих зустрічі. Дарія Каранович зразу ж причарувала всіх невимушеною і простою поведінкою. Невисока, завжди усміхнена, з білосніжним волоссям і жвавими, веселими, а водночас уважними очима, вона виявилася типовою львів'янкою без будь-яких „закордонних" рис. Вразила чиста, позбавлена іноземного акценту українська мова. Через довгі роки життя у чужих краях Дарія пронесла у своєму серці любов до Львова, відчуття його неповторної атмосфери, вірність його культурі. Завжди відверто казала: „Я походжу зі Львова", — свідома гордого звучання цих слів.

Та ж сама щирість і безпосередність, що властива товариському спілкуванню Дарії, підкуповує слухачів у її грі. І хоч повага до великого досвіду піяністки наказувала б стулити уста і шанобливо схилити перед нею чоло, та молоде її мистецтво, наново відкрите для себе львів'янами, все ж провокує рецензувати, аналізувати, вникати у подробиці. Виконавиця дуже природньо висловлюється на фортепіяно, чує, розуміє і ясно доносить до слухача кожен поворот музичної думки. У неї красиві і надзвичайно зручні у піяністичному відношенні руки, тож технічні труднощі долає легко, без зусилля. Інструмент звучить наповнено і м'яко, різноманітні темброві барви відтіняють розвиток у творі. Піяністка прекрасно володіє музичним часом. І все це разом є проявом надзвичайної органічности її таланту.

Дарія Калинович має своєрідне творче обличчя, в якому одні риси, домінуючи, природньо виключають інші. Вона чарівна, елеґантна і щира, але не драматична, не сувора і не патетична. Вона така ж у музиці, як і в житті: мила, проста, весела, привітна, добра. Проте за зовнішньою безпосередністю і простотою, за полиском доброго старого европейського виховання криється в Дарії Каранович професійна серйозність глибокого митця. Варта бачити зосереджений вираз її обличчя, коли заглиблено слухає музику. Тоді не помічає нічого стороннього — аналізує виконання, його знахідки і труднощі. Фортепіянова інтерпретація — це її справа, внутрішня струна її життя. Незвичайна енерґійність і життєрадісність — не просто риси характеру, а прикмети незвичайної особистости, зовнішній вияв тої сили і мужности, що дозволила через війну і труднощі пронести непорушеним свій ясний талант на радість людям.

Під час виступів у Львові було виконано досить велику програму: Прелюдію і фуґу G—dur з II тому „Wohltemreriertes Klawier" Й. С. Баха; Das Butterbrot" В. А. Моцерта; Мазурку cis-moll і Етюд As-dur Ф. Шопена; Прелюдію Es-dur Л. Ревуцького; Українську сюїту, Прелюдію Fis-dur та частини з мініятюр В. Барвінського. Дарія Каранович виступала у Великій залі Львівської консерваторії. З нею було проведено радіо і телевізійну передачі.

З особливим зацікавленням львівські музиканти зустріли виконання творів Василя Барвінського, адже Д. Каранович залишилася сьогодні єдиним знавцем авторської традиції їхньої інтерпретації. Трактуванню музики Барвінського було присвячено окрему зустріч в консерваторії. Слухачі прийшли з нотами, вели записи у зошитах і на магнітофонах. Пані Каранович провела показовий відкритий урок над вивченням Української сюїти В. Барвінського зі студенткою Іриною Івасів, розповіла про виконавські вимоги композитора, звернула увагу на текстові неточності в останньому виданні його фортепіянових творів, а на закінчення сама сіла до фортепіяно і на радість всіх присутніх заграла Варіяції з фуґою з тієї ж Сюїти.

Перебування у Львові піяністки Дарії Гординської-Каранович стало яскравою сторінкою у сьогоднішньому, насиченому багатьма подіями національного відродження культурному житті Львова.

Наталія Кашкалямова
музикознавець,
Львів

Особливий шлюб — у Львові

Шлюб д-ра Петра Матіяшек та мґр Ліди Чорної в Преображенській церкві у Львові.

Шлюб — це чудова подія в житті двох молодих людей, коли з'єднуються вони в одну родину. Але шлюб цей ще вагоміший, коли з'єднує два світи.

Саме така подія відбулася 29-го серпня у Львові, коли молода пара українців, народжених у З'єднаних Стейтах Америки, — д-р Петро Матіяшек і мгр Ліда Чорна з Ню Йорку, взяли шлюб у старовинному українському місті.

Шлюб Ліди й Петра свідчить, крім того, про ті великі зміни, які проходять в Україні. Львів став центром визвольних змагань, тут на Ратуші замайорів український національний прапор, звідси повіяв вітер свободи. Шлюб Ліди і Петра відбувся в Преображенській церкві, яка перша перейшла на греко-католицький обряд в квітні цього року. А парох цієї церкви о. Ярослав Чухній уділив нашим молодятам Святу Тайну шлюбу.

Після церковної відправи, молоді, їхні родини та гості, свідки, які прибули з Америки, Німеччини, Австралії, походом вирушили до львівського „Гайд парку" та склали китицю квітів на місце майбутнього пам'ятника Тарасові Шевченкові. Львів'яни вітали молоду пару та захоплювалися небуденною подією — першим релігійним шлюбом заокеанських українців у Львові за останніх 40 років.

І наша діяспора не могла б вибрати кращих „кандидатів" для своєї репрезентації. Петро — молодий лікар-окуліст, активний виховник у Спілці Української Молоді, член Крайової Екзекутиви УККА, колишній редактор видання УККА Український Квартальник. Ліда — магістер мистецької адміністрації, відома бандуристка, основоположниця кобзарських курсів в Південній Америці та Мюнхені, організаторка українських студентських екскурсій по Европі. Разом Ліда й Петро займалися відзначенням пам'яті українських жертв в Монте Касіно, Італія, та в німецькому концтаборі Дахав.

Весілля святкували в кооперативному ресторані „Турист". Молодих при дверях привітали з хлібом і сіллю та вином їхні родини: від сторони молодої Дерев'янки і Стахови з с. Солотвина Івано-Франківська обл., та Досінчуки з м. Кременця Тернопільська обл.; від сторони молодого - Матіяшеки і Стойки з с. Зеліва Львівської обл. та зі Львова.

Усі засіли за повні столи, іли, пили й співали весільних, народний й стрілецьких пісень, пісень з особистого пережиття в сибірських таборах. Було видно, що це люди, які боролися та страждали за вільну Україну. Незабаром оркестра почала забавляти товариство. Перша пісня була „Ой у лузі червона калина".

Наші молоді та їхні зарубіжні гості багато навчилися про українську гостинність. Весілля влаштовували родини Ліди й Петра.

Петро Шміґель

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

бл. п. д-ра

Мирона Іваницького

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в таких церквах:

17-го листопада 1990 року

собор свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл., год. 7:30 рано;
св. Юра в Ню Йорку, год. 6:30 рано;
Входа в Храм Пресвятої Богородиці в Норт Порті, Фла., год. 8:30 рано;
в Люрді, Франція, о. В. Приймак.

Просимо про молитви за душу Покійного.

РОДИНА

Ділимося сумною вісткою з хористами парафіяльного хору церкви св. Юра в Ню Йорку та усім українським громадянством, що в четвер, 18-го жовтня 1990 р. по довгій недузі відійшов у вічність член нашого хору

СВ. П.

ЕВГЕН КОРОЛЮК

проживши 64 роки.

ПАНАХИДА — неділя, 21-го жовтня 1990 р. о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні Петра Яреми, 129 Схід 7-ма вул. в Ню Йорку.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ в понеділок, 22-го жовтня 1990 року. Служба Божа в церкві св. Юра о год. 9:30 ранку, а опісля на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

Вельмишановній дружині Тересі та цілій родині складаємо наші найглибші співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Управа і Члени Хору церкви св. Юра в Ню Йорку

ЗАКЛИК

До алюмнів Богословської Академії у Львові

Всі ми із затамованим віддихом слідкуємо за подіями, пов'язаними з відродженням нашої страдальної Церкви в Україні. Після 44-річного гонення наша Церква одержала право явно голосити правди Святої Євангелії нашому народові. Щоб виконати це велетенське завдання, яке накладає на провід нашої Церкви сучасна ситуація в Україні, потрібно вишколити цілий ряд служителів Христа — Христових священиків. Потрібно конечно відновити Богословську Академію у Львові, яка була замкнена від 1944 року, і яка тепер відновлюється.

Щоб цю нашу Альма Матер відновити і належно вивінувати, потрібні великі фонди. Тому ми, колишні виховники Духовної Семінарії і Богословської Академії у Львові, духовні і ті, яким доля через різні обставини не дала змоги працювати священиками, звертаємось до наших братів колишніх студентів Богословської Академії прийти з негайною допомогою цьому великому і Богу угодному ділу.

Звертаємось з цією просьбою за благословенням духовних властей, особливо ж за благословенням Владики Василя Лостена, який з доручення Глави нашої Церкви Блаженнішого Кардинала Мирослава Івана Любачівського, взяв на себе це відповідальне завдання— допомогти відновити ці інституції, які колись діяли в нашій Церкві, а головно серце нашої Церкви, якими були Духовна Семінарія і Богословська Академія у Львові та Духовні Семінарії інших Епархій. Бог благословить тепер нашу Церкву в Україні численними покликаннями, але наразі нема відповідного приміщення, щоб належно їх приготовити до праці у Христовому Винограднику. Вже тепер потрібна ця допомога, бо є надія, що давний будинок семінарії на вул. Коперника, 36 буде знову відданий нашій Церкві. Тож просимо допомогти нашій рідній Церкві!

Пожертви просимо слати на адресу Єпископської канцелярії із зазначенням: „Фонд Богословської Академії", 161 Glenbroock Road, Stamford, CT. 06902.

Всі часописи в цілому світі просимо передрукувати цю нашу відозву.

За Комітет:
о. д-р **Володимир Фіголь**,
колишній професор Богословської Академії,
о. крилошанин **Антін Кучма**,
о. крилошанин **Богдан Смик**,
о. крилошанин **Любомир Мудрий**,
д-р **Василь Ленцик**

П'ЯТЬ ПРИЧИН ЧОМУ НАМ ПОТРІБНО ПІДТРИМУВАТИ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА

1. Мушу сказати, що я переконаний, що вирок суддів в Ізраїлі був несправедливий.
— Лорд Томас Деннінг
2. „Мені не відома ніяка інша судова справа в якій потоптано так багато процедур загально прийнятих міжнародними чинниками"
Професор Віллем Вагенар, автор книжки „Розпізнаючи Івана. Наукова праця з легальної психології". Вид. Гарвардського Університету
3. Якщо Іван Дем'янюк, в невинності якого я повністю переконаний, буде повішений на шибениці Айхмана, то прийде день, коли держава Ізраїль буде сидіти на лаві підсудного.
— Патрик Бюкенан
4. На мою думку ця справа смердить. Прошу розглянути справу американського громадянина Івана Дем'янюка і поведінку Відділу спеціяльних інвестигацій (ОСІ) в нашій країні.
— Конгресмен Джеймс Трафікант (демократ Огайо) Конгресовий рекорд з 20-го червня 1989 р.
5. Вірю, що історія не забуде справи Дем'янюка, так як не забула справи Дрейфуса.
Граф Ніколай Толстой

Після дванадцяти років наполегливих і невтомних зусиль ми осягнули багато. За свою подивугідну віддачу та витривалість Іван Дем'янюк — невинна жертва — заслужив на гідну оборону перед ізраїльським Верховним судом. Без Вашої негайної фінансової допомоги така оборона не буде можливою. Просимо допомогти нам успішно завершити останній етап цього страхіття-примари, яка триває вже понад дванадцять літ.

Просимо висилати пожертви на
John Demjanjuk Defense Fund
P.O. Box 92819
Cleveland, Ohio 44192

Сенат...

(Закінчення зі стор. 1)

тувався з лідерами Конгресу про відправлення бойових частин в район Перської затоки і має намір продовжити подібні консультації, однак сам механізм контактів між Білим Домом і Капітолем викликає у нього сумніви.

Сенатор-демократ Пол Сарбейнс виступив з різким нападом у відповідь на згадку Бейкера про консультації. „Між консультаціями і схваленням є принципіальна різниця, — сказав він. — Я твердо переконаний, що наказ Президента про початок бойових дій з метою змусити Гуссейна піти з Кувайту повинен бути спочатку схвалений Конгресом".

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР РУМУНІЇ Петро Роман, твердячи, що тільки примінення терапії шоком можна врятувати Румунію від економічної смерти, запропонував цілий ряд нових заходів, щоби приспішити перехід країни на економіку вільного ринку. Представляючи свій плян парляментові, П. Роман заявив, що уряд буде дальше змагати до передання в приватні руки державних фірм і дозволить на ринкові ціни для більшости виробів і продуктів країни.

Проф. П. Магочий призначений директором Товариства багатокультурности

Президент Німеччини Ріхард фон Вайцзекер та професор Павло Р. Магочий на відкритті німецько-канадської виставки в Історичному товаристві багатокультурности Онтаріо у вересні 1990.

Проф. Павло Роберт Магочий призначений директором і головним керівником Історичного Товариства Багатокультурности Онтаріо на наступних п'ять років, починаючи від вересня 1990 року.

Історичне товариство багатокультурности Онтаріо було засноване в 1976 році для піднесення свідомости про багатокультурний характер історії Онтаріо й цілої Канади. Товариство є неприбутковою інституцією, яка існує з бюджетних фондів Онтарійського Міністерства Культури й Комунікації. Воно примі- щується у триповерховому будинку на терені колегії св. Михаїла в Торонтонському університеті. Тут знаходяться архіви, бібліотека, виставові залі, бюра урядовців та гостей-дослідників. Товариство видає наукові монографії, журнал „Поліфонія", який виходить двічі на рік, а також виготовляє загальноосвітні програми про багатокультурність для шкіл Онтаріо.

Між виданнями цього товариства є вже декілька праць про історію українців Канади, такі як спомини Богдана Панчука, Святослава Фроляка, монографія Томи Приймака про українців у збройних силах Канади під час Другої світової війни, бібліографія Галини Миронюк про українців Північної Америки та спеціяльне подвійне число „Поліфонії", присвячене українцям Онтаріо під редакцією співпрацівника катедри українознавчих студій Любомира Луцюка та Іроїди Винницької. Проф. П. Магочий під час свого урядування буде далі продовжувати цю традицію приділювання уваги українцям Канади.

Проф. Магочий відомий серед українських читачів як керівник катедри українознавчих студій, заснованої при Торонтонському університеті 1980 року, як автор кількa книжок про українські регіони, Галичину й Закарпаття, а найбільше як автор широковживаного Історичного атласу України.

В ділянці наукових дослідів про еміграцію проф. Магочий видав декілька книжок про американських карпато-русинів, росіян і українців. Він був також редактором праць наукових дослідів, історичних та етнографічних карт та автором дев'ятьох гасел „Гарвардської Енциклопедії Етнічних Груп" (1980). В 1987 році професор Магочий одержав нагороду Бернарда Фрея за критичний аналіз клясифікаційної схеми етнічних груп в останньому переписі населення ЗСА, який був опублікований окремою брошурою під заголовком: „Чи справді вірмени є росіянами?". Статистичне Бюро ЗСА вже прийняло цю нову, справлену професором Магочим, клясифікаційну схему, включно з питанням про походження предків, для перепису населення ЗСА в 1990 році.

Проф. Магочий був теж членом спеціяльного Комітету для знайдення й призначення кандидата на становище професора нової п'ятирічної програми Іміграції, Етнічности й Плюралізму в Торонтонському університеті, яке одержав професор Всеволод Ісаїв.

На час праці директора й головного керівника Історичного Товариства Багатокультурности Онтаріо професор Магочий буде частинно звільнений від обов'язків керівника катедри українознавчих студій. Він далі буде керувати програмою кандидатських та післядипломних студій спів працівників катедри. Курси української історії в Торонтонському університеті будуть викладати наукові співпрацівники катедри та гостюючі професори.

Торонтонський університет

Михайло...

(Закінчення зі стор. 2)

релігійне визнання, національність, політичні переконання, рівні перед законом, — каже Горинь.

Мені знову нагадалося, що кожна медаля має два боки. З одного боку, п'ять мільйонів українців знає тільки російську мову. З другого боку — це навіть добре, бо вони скажуть нашу правду „на общепонятном язике" і навіть твердолобі москалі й малороси не зможуть відповісти; „Не понімаю!"

Врешті не можна не згадати одної поради Гориня: „Мусимо робити конкретну роботу. Нам 105-відсотковий патріотизм не потрібний". Цю істину буду пам'ятати, коли мене мулятиме, що мені бракує власне тих п'ять відсотків. Може й таким чином омину один громадський стодоляровий бенкет.

Україно...

(Закінчення зі стор. 2)

Тільки-но завершилися жнива, як В. А. Масол швиденько віддав у союзний казан 17 мільйонів тонн зерна нового врожаю. Це — на першій порі. А що буде далі?".

І резолютний Плачинда пояснює: „То ж і досі Україна цупко і грубо обплетена монополістичними великодержавницькими кайданами, які сьогодні задраповані — щоб нам було легше — жовто-блакитною стрічкою, на якій сяють золоті слова: Державний суверенітет України".

Плачинда викриває, де головне лихо України: а це в колоніяльній залежності, яка виключає всяку незалежність. А підставою незалежности мусить бути економічна незалежність. Економічну незалежність Україна матиме тоді, коли буде власником, як це гарно пророк Франко, буде хазяїном домовитим, своєї землі, всіх її багатств, усіх підприємств і дібр на цій землі та буде ними управляти. Плачинда пригадує, що це за урядування Косигіна раднаргоспи України визначили стійку економічну самостійність України, бо кермували ними в Києві, та й усі великі заводи в тодішньому Києві належали Києву, а не Москві. Змінилася ситуація у 1965 році за урядування Брежнєва, коли одною центральною постановою були ліквідовані республіканські ради народного господарства і ради господарства економічних районів, що й започаткувало існуючу дотепер кризу в Україні та повний упадок економіки. Вихід із цієї кризи, за Плачиндою, один: а саме „у такий спосіб, як Брежнєв і ЦК КПСС експропріювали 1965 року 95 відсотків підприємств в Україні, підпорядкували їх союзним відомствам — таким же декретуванням-рішенням Верховної Ради Української ССР — реекспропріювати (націоналізувати) всі ці підприємства, повернути їх у власність республіки". Якщо цього не буде зроблено, тоді навіть з уведенням вільного ринку Україна не матиме вільної економіки. Тоді й у вільному ринку, — передбачує Плачинда, — Україну знову „оплетуть новими кайданами — всесоюзними концернами, фірмами, акціонерськими товариствами", теж і при помочі закордонного капіталу, й її підприємства, якщо їх не знаціоналізується, стануть „колективною власністю" шовіністичних неомонополій, у яких не буде місця для громадян України, вже тому, що в них немає капіталу. Бо і звідки цей капітал в Україні? Він у Москві. Ось і приклади: 93 відс. продукції від тисячі хемічних підприємств, що функціонують на терені України, надходять закордон. А валюта йде до Москви. Україні не припадає й доляра. В европейські країни щороку експортують з України 30 міль ярдів кіловатгодин (це саме з тих АЕС, що на терені республіки), а всю валюту прибирає до рук Міністерство атомної енергетики у Москві.

Україна мусить мати свою економіку, мусить мати свого економа, який господарив би для неї. Без вільного господарювання не може існувати суверенітет, не буде державної незалежности. Та в Україні покищо не видно і програми для незалежної економіки. В Росії дискутується програма Шаталіна, має свою програму і союзний прем'єр Рижков. В Україні мало розмов про економіку, більше демонстрацій і виходів з прапорами. В „Літературній Україні" з 4-го жовтня 1990 року надруковано інтерв'ю з головою Державного комітету з економіки УССР — народним депутатом СССР В.П. Фокіном. Там багато сказано, але програми не подається. А можна було сподіватися, що саме голова державного комітету з економіки підготує програму для нової економіки України. Фокін на питання, чи є українська програма переходу до ринкових відносин, відповів просто, що своєї програми не було — та скоро пояснив, що це не з вини українських економістів: це „події в політичному й економічному житті країни й республіки настільки швидкоплинні, що урахувати кожний нюанс неможливо".

Це просто викрут. Сателітні держави соціялістичного бльоку вже перед десят ком років дискутували про національний модель державного господарювання і підготовляли програми. Програму має Росія. А ось Україна на шостому році перебудови ще й програми немає. Чи знову треба буде підлаштовуватися під центр у Москві: Де ж твій економ, Україно, та як нам далі жити?

НЕ ЦЕЙ РІК

У статті Юрія Р. Рибака п.з. „Бабуся та дідусь в економічному аспекті" („Свобода", ч. 200, 18-го жовтня) треба читати: „Зачнім від статистики. Коли у 1900 році у ЗСА на кожних сто дітей нижче 14-ох років життя припадало 38 осіб у віці понад 50 років, то 60 літ пізніше число старших збільшилось до 75..." — Ред.